

Bied perspectief

Laat het armoedebudget meegroeien met het aantal mensen in armoede!

Armoedecoalitie Utrecht, 27 juni 2017

DE SITUATIE:

Armoede in Utrecht

25.000 huishoudens in Utrecht komen rond van een laag inkomen (<125% wettelijk sociaal minimum). Een deel van deze mensen lukt het om de eindjes aan elkaar te knopen, een deel lukt het niet of nauwelijks om het hoofd boven water te houden. 10% van de kinderen groeit op in armoede. Dat zijn gemiddeld 2 à 3 kinderen in elke schoolklas. Circa 450 kinderen wonen in de maatschappelijke opvang. Utrecht is een sociale stad, maar ook in Utrecht zijn veel huishoudens die het niet lukt om de eindjes aan elkaar te knopen.

Volgens het Nibud (2016) komen Utrechtse gezinnen met kinderen ouder dan 12 jaar gemiddeld 250 euro per maand tekort. Ook als zij gebruikmaken van alle regelingen en toeslagen. Voor samenwonenden met een inkomen op uitkeringsniveau loopt het tekort op tot 125 euro per maand. Deze mensen lopen vast in hun situatie. De kans is groot dat zij in schulden terechtkomen.

DAAROM:

10 tips voor armoede en schuldenaanpak in Utrecht

1

Intensiveer het huidige armoedebeleid en laat het armoedebudget met terugwerkende kracht meegroeien met het aantal mensen in armoede vanaf 2012.

De afgelopen jaren is het armoedebudget gedaald (-11%), terwijl de doelgroep is gegroeid (+ 14%). Hierdoor is er per persoon minder geld beschikbaar, terwijl de nood hoog is. Een verhoging van het budget is noodzakelijk om te zorgen dat mensen met een laag inkomen kunnen voorzien in hun levensonderhoud én kunnen meedoen in de samenleving. Zonder verhoging van het budget zijn extra maatregelen, zoals hieronder bepleit niet mogelijk.

2

Zorg voor voldoende leefgeld.

Streef naar voldoende leefgeld voor iedere Utrechter. Zodat iedere Utrechter geld overhoudt voor eten, drinken, kleding, informatie, vervoer en sporten. En pas dit toe bij het treffen van regelingen.

- Stem daarom de **U-pas norm** af op het besteedbaar inkomen in plaats van inkomend inkomen. Hou dus rekening met schulden, hoge zorgkosten en aantal kinderen.
- Pas de **Individuele Inkomensvoet** niet pas vanaf drie jaar toe, maar eerder. Bijvoorbeeld na een jaar, zeker in situaties waarin evident is dat mensen maandelijks flink tekort komen om rond te kunnen komen (zoals uit de Nibud rapportage 2016 blijkt).
- Blijf terughoudend in het toepassen van de **kostendelersnorm**, zeker in zorgsituaties en in situaties met opgroeiende kinderen.
- Maak **openbaar vervoer** ook bereikbaar voor mensen met een laag inkomen. Breid de in gang gezette ontwikkeling van tien retourkaartjes voor het hele jaar uit, zodat participatie in de samenleving wordt bevorderd, eenzaamheid en isolement worden verminderd.

De Armoedecoalitie

De Armoedecoalitie Utrecht is een bundeling van maatschappelijke organisaties, initiatieven en betrokkenen (zoals Tussenvoorziening, Leger des Heils, U Centraal, Lister, Lokalis, Buurteam-organisatie Sociaal, woningbouwcorporatie Portaal, Zilveren Kruis, Hogeschool Utrecht, Emmaus, Al Amal, Solgu, Ubuntu-huis, U2B Heard!, Cosbo, Nisbo, Steunpunt GGz, Stichting Leergeld, JOU, buurtpastoraten van de kerken en vele anderen).

Doelstelling

De armoedecoalitie heeft tot doel armoede te bestrijden en uitsluiting tegen te gaan. Door krachtenbundeling, verbetering van hulp- en dienstverlening en vernieuwende initiatieven. Wij werken actief samen met de gemeente en denken graag mee over de vormgeving van het beleid.

Dit pamflet

In dit pamflet geven wij aan wat vanuit ons de belangrijkste speerpunten zijn om mensen met een laag inkomen en hun kinderen perspectief te bieden en de kans te geven mee te doen in de samenleving.

Perspectief bieden aan mensen in armoede

- Zorg dat iedere Utrechter kan **meedoen**. Dat lukt pas als mensen uit de overlevingsstand kunnen komen.

3 Breng woonlasten omlaag.

De Utrechtse woonlasten zijn erg hoog, zeker voor mensen met een laag inkomen.

- Zet de proef met **korting op de huur** voor mensen met een U-pas voort.
- Investeer in **betaalbare sociale huurwoningen** in het goedkopere segment (< €575,-) en breng daarmee de woonlasten echt omlaag, in het bijzonder voor jongeren tot 21 jaar. Zij komen alleen in aanmerking voor huurtoeslag als zij een woning huren met een huur lager dan 412 euro per maand.
- Kies er voor om **huisuitzettingen verder te beperken** en bij huisuitzettingen waar kinderen bij betrokken zijn, direct een alternatief te bieden.
- Heb aandacht voor het **verlagen van de energielasten** bij huishoudens met een laag inkomen. Zij hebben er veel baat bij.

4 Kom tegemoet aan de hoge zorg- en ondersteuningskosten voor mensen met een chronische ziekte of beperking en ouderen.

De koopkracht van mensen met een chronische ziekte of beperking is sinds 2002 met 12% gedaald. Oorzaken hiervoor zijn onder andere de eigen bijdrage voor de Wmo, de Wlz, hulpmiddelen en medische kosten. Mensen gaan vanwege de hoge kosten zorg mijden en worden daardoor ongezonder. Daarbij hebben de meeste mensen met een chronische ziekte of beperking en ouderen weinig mogelijkheden om hun situatie te verbeteren.

- Zorg daarom voor uitbreiding van de **collectieve ziektekostenverzekering** tot 175% van het sociaal minimum, of nog beter op basis van het besteedbaar inkomen.
- **Compenseer eigen bijdragen** voor zorg- en ondersteuningskosten voor mensen met een chronische ziekte of beperking en ouderen met een laag besteedbaar inkomen.

5 40% van de mensen in langdurige armoede werkt; bied hen meer mogelijkheden om uit de armoede te komen.

Vaak hebben zij tijdelijke of nulurencontracten of zijn ze zzp'er, waardoor zij weinig rechten en reserves kunnen opbouwen. Voor mensen met een zorgplicht, of verminderde energie vanwege een beperking is het nauwelijks mogelijk om door middel van werk zelfstandig uit de armoede te komen, omdat het omslagpunt bij circa 20 uur per week ligt.

Ontwikkel daarom een Utrechtse manier om werken vanuit de bijstand interessant te maken onder de 20 uur door:

- Het mogelijk te maken om de €1.500,- **vrijwilligersvergoeding** op andere wijze te behouden, bijvoorbeeld in de vorm van lunchbonnen, kledingbonnen, cursus/scholingsbudget.
- Op zoek te gaan naar de mogelijkheden in de Participatiewet om creatiever om te

Waarom zijn mensen arm?

*De groep mensen die in armoede opgroeit, is zeer divers samengesteld. Het gaat om mensen die van **jongs af aan** in armoede opgroeien en er niet of nauwelijks in slagen om daar uit te komen (generationele armoede). Om mensen met een **chronische ziekte of beperking**. Zij hebben vaak zeer hoge zorgkosten en last van stapeling van kosten door eigen bijdragen. De afgelopen 15 jaar is hun koopkracht met 12% gedaald, aldus het Nibud. Zo'n 30% van de mensen met een **migratieachtergrond** komt langdurig rond van een laag inkomen. Er zijn behoorlijk wat **zzp'ers** onder de mensen in armoede. Datzelfde geldt voor **ouderen**, vooral **ouderen met een migratieachtergrond** die onvoldoende pensioen hebben kunnen opbouwen en daardoor een onvolledige AOW-uitkering hebben. Ook zijn er 'gewoon' mensen die door **echtscheiding of verlies van werk** in een inkomensachteruitgang terecht zijn gekomen en er niet (op tijd) in zijn geslaagd hieruit te komen door bijvoorbeeld de vaste lasten voldoende omlaag te kunnen brengen. Specifieke Utrechtse factoren hierin zijn de hoge woonlasten.*

Perspectief bieden aan mensen in armoede

gaan met flexibel werkende mensen en hen bijvoorbeeld een stabiel inkomen te bieden.

6 Ga door met en versterk de signalering en aanpak van schulden

In de stad Utrecht hebben naar schatting 36.743 personen schulden of lopen een risico om die te krijgen (cijfers over 2013). Dat is circa 10% van de bevolking. Ruim 15.000 personen hiervan hebben problematische schulden, 21.000 mensen lopen het risico hierop. De gemiddelde schuld die mensen hebben als ze hulp zoeken bedraagt € 40.000,-. Schulden zijn, met andere woorden, een enorm probleem.

Circa 80% van de hulpvragen bij de buurtteams in de aandachtswijken is onder meer financieel van aard. Financiën, omgaan met geld en armoede zijn een belangrijk onderdeel van de problematiek waar veel inwoners dagelijks mee te maken hebben.

- Daarom roepen wij op om door te gaan met de **preventieve aanpak** bij schulden in samenwerking met de buurtteams, woningbouwcorporaties en Zilveren Kruis.
- Zorg ervoor dat het **schuldhulpverleningsbudget** is afgestemd op de gesignaleerde 15.000 mensen met problematische schulden. Dit vraagt om een structurele ophoging van het schuldhulpverleningsbudget. Dan worden wachtlijsten beperkt en mensen zo snel mogelijk geholpen.
- Bied een rol aan hen die functioneel bij inwoners thuis komen zoals thuiszorgmedewerkers om **signalen** over stille armoede warm over te dragen aan het buurtteam, of ondersteuning te bieden bij het gebruik van armoederegelingen. Faciliteer dit en regel het goed in verband met privacy en vertrouwensband.
- **Jongeren die 18 jaar worden** krijgen veel extra verantwoordelijkheden, zoals het betalen van hun ziektekostenverzekering. Bereid jongeren hierop voor en bied zo nodig ondersteuning.

7 Stel de leefwereld centraal in regelgeving en uitvoering

Utrecht heeft flink geïnvesteerd in het centraal stellen van de leefwereld van mensen in armoede in de regelgeving en uitvoering van werk en inkomen en het systeem van hulp- en dienstverlening.

- Ga door op deze ingezette lijn en zet in het realiseren van deze omslag **ervaringsdeskundigen** betaald in.
- Ga verder met het hanteren van een **maatwerkbudget**, met de mogelijkheid tot een second opinion.
- Ga verder met het vereenvoudigen en toegankelijk maken van de **armoederegelingen** en het tegengaan van niet-gebruik. Dat kan door flinke inzet op voorlichting, het bieden van hulp bij aangifte en aanvragen van voorzieningen en door het inzetten van specialisten bij generalistische professionele teams.
- Doorbreek generationele armoede. Vaak raken **kinderen** die opgegroeid zijn in armoede zelf ook in schulden en in armoede. Het is daarom belangrijk om specifieke aandacht te besteden aan het doorbreken van generationele armoede. Bijvoorbeeld door

In de stad Utrecht hebben naar schatting 36.743 personen schulden of lopen een risico om die te krijgen (cijfers over 2013).

De gemiddelde schuld die mensen hebben als ze hulp zoeken bedraagt € 40.000,-.

Perspectief bieden aan mensen in armoede

meer aandacht voor financiën op school; door meer aandacht voor het ontdekken en ontwikkelen van talenten en vaardigheden bij kinderen die opgroeien in armoede, zoals initiatieven als de weekendschool en gratis bijles voor kinderen in armoede die dat nodig hebben.

8 Zet in op kinderen.

Kinderen verdienen het om zo onbezorgd mogelijk op te groeien en hun talenten te kunnen ontdekken en ontwikkelen.

- Zet daarom verder in op een toereikend **kindpakket**.
- Zet **geen** gezinnen met kinderen op straat
- Bied een **compleet zorgpakket** voor de kinderen in de maatschappelijke opvang, zodat zij kind kunnen zijn, op school en in de buurt mee kunnen doen en de kans krijgen om zich verder te ontwikkelen.

9 Heb speciale aandacht voor de toenemende tweedeling in de samenleving.

Mensen in arme wijken hebben een significant lagere levensverwachting dan mensen in rijkere wijken. De levensverwachting in goed ervaren gezondheid verschilt 12 jaar. In Tuindorp, Voordorp en Wittevrouwen (Noordoost) is deze 72 jaar en in Overvecht 60 jaar. Dit vraagt om extra aandacht voor armoedebestrijding en gezondheidsbevordering in wijken waar veel mensen met een laag inkomen wonen.

10 Faciliteer de ontwikkeling van sociale supermarkten.

Maak in samenwerking met fondsen en het veld de ontwikkeling van sociale supermarkten mogelijk, zodat mensen met een U-pas zelf keuzes kunnen maken en kunnen bepalen hoe hun wekelijkse boodschappen eruitzien. Dat doet meer recht aan het gevoel van eigenwaarde, zeggenschap en keuzevrijheid en biedt van daaruit meer perspectief aan mensen.

Meer weten?

Neem dan contact op met Marry Mos, secretaris Armoedecoalitie Utrecht

marrymos@tussenvoorziening.nl

06 18 68 00 97

Zie ook: www.armoedecoalitie-utrecht.nl

Sinds 2012 is het armoedebudget gedaald met 11%. Terwijl het aantal mensen met een laag inkomen steeg met bijna 14%.